

## FIȘA DISCIPLINEI

### Istoria populației Europei în secolele XVIII-XX și demografie istorică

#### 1. Date despre program

|                                       |                                           |
|---------------------------------------|-------------------------------------------|
| 1.1 Instituția de învățământ superior | UBB – Cluj-Napoca                         |
| 1.2 Facultatea                        | Istorie și Filosofie                      |
| 1.3 Departamentul                     | Istorie modernă, arhivistică și etnologie |
| 1.4 Domeniul de studii                | Istorie și studii culturale               |
| 1.5 Ciclul de studii                  | Master                                    |
| 1.6 Programul de studiu / Calificarea | Istoria și antropologia epocii moderne    |

#### 2. Date despre disciplină

|                                        |                                                                               |               |   |                        |                         |
|----------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|---------------|---|------------------------|-------------------------|
| 2.1 Denumirea disciplinei              | <b>Istoria populației Europei în secolele XVIII-XX și demografie istorică</b> |               |   |                        |                         |
| 2.2 Titularul activităților de curs    | Prof. Univ. Dr. Ioan BOLOVAN                                                  |               |   |                        |                         |
| 2.3 Titularul activităților de seminar | -----                                                                         |               |   |                        |                         |
| 2.4 Anul de studiu                     | I                                                                             | 2.5 Semestrul | I | 2.6. Tipul de evaluare | 2.7 Regimul disciplinei |

#### 3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

|                                                                                                |    |                    |    |                       |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----|--------------------|----|-----------------------|-----|
| 3.1 Număr de ore pe săptămână                                                                  | 3  | Din care 2 curs    |    | 1 seminar             |     |
| 3.4 Total ore din planul de învățământ                                                         | 42 | Din care: 3.5 curs | 28 | 3.6 seminar/laborator | 14  |
| Distribuția fondului de timp:                                                                  |    |                    |    |                       | ore |
| Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe Suport de curs și bibliografie     |    |                    |    |                       |     |
| Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren |    |                    |    |                       |     |
| Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri                          |    |                    |    |                       |     |
| Tutoriat                                                                                       |    |                    |    |                       |     |
| Examinări                                                                                      |    |                    |    |                       |     |
| Alte activități: .....                                                                         |    |                    |    |                       |     |
| 3.7 Total ore studiu individual                                                                |    |                    |    |                       |     |
| 3.8 Total ore pe semestru                                                                      |    |                    |    |                       |     |
| 3.9 Numărul de credite                                                                         | 6  |                    |    |                       |     |

#### 4. Precondiții (acolo unde este cazul)

|                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4.1 de curriculum | <ul style="list-style-type: none"> <li>Înscrierea la cursul de față este condiționată de parcurgerea unor cursuri și discipline din sfera socio-umană (studii la nivel licență în domeniile istorie, relații internaționale și studii europene, sociologie și asistență socială, teologie, etnologie, filosofie, comunicare și relații publice, jurnalism).</li> </ul> |
| 4.2 de competențe | <ul style="list-style-type: none"> <li></li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

### 5. Condiții (acolo unde este cazul)

|                                                |                                                    |
|------------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| 5.1 De desfășurare a cursului                  | <ul style="list-style-type: none"> <li></li> </ul> |
| 5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului | <ul style="list-style-type: none"> <li></li> </ul> |

### 6. Competențele specifice acumulate

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Competențe profesionale</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Abilitatea de a identifica surse statistice și demografice referitoare la istoria populației</li> <li>Abilitatea de a valorifica informațiile statistico-demografice din diverse surse istorice</li> <li>Analiza și compararea tezelor, teoriilor demografice</li> <li>Procesarea documentelor cu conținut statistico-demografic</li> </ul> |
| <b>Competențe transversale</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Înțelegerea mecanismelor care influențează evoluția populației în prezent</li> <li>Înțelegerea rolului ca individ în cadrul unei comunități</li> <li>Participarea activă la sensibilizarea semenilor față de problemele demografice actuale și viitoare (scăderea fertilității, îmbătrânirea demografică etc.)</li> </ul>                   |

### 7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

|                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 7.1 Obiectivul general al disciplinei | Cursul urmărește introducerea studenților de la master în problematica surselor și metodologiei specifice demografiei istorice, a genezei și dezvoltării acestei discipline științifice. De asemenea vizează familiarizarea masteranzilor cu sursele primare de demografie istorică și cu izvoarele statistice proprii |
|---------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                           | istoriei populației în epocile modernă și contemporană, precum și expunerea principalelor teorii demografice din epocile modernă și contemporană referitoare la factorii care au influențat creșterea-scăderea populației în segmentul cronologic abordat. Cursul mai înfățișează liniile generale ale dinamicii populației Europei în secolele XVIII-XX, prezentând ca studiu de caz și specificul regimului demografic din România în această perioadă. |
| 7.2 Obiectivele specifice | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Familiarizarea cu bibliografia specifică domeniului</li> <li>• Analiza critică a surselor statistice</li> <li>• Elaborarea unor studii și articole sintetice pe baza bibliografiei și a recensămintelor.</li> </ul>                                                                                                                                                                                              |

## 8. Conținuturi

| 8.1 Curs                                                                                         | Metode de predare                         | Observații |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|------------|
| 1. <i>Demografie. Constituirea demografiei ca știință.</i>                                       | Prelegerea intensificată, problematizarea |            |
| 2. <i>Demografia istorică</i>                                                                    | Prelegerea intensificată, problematizarea |            |
| 3-4 <i>Noțiuni de bază în demografie și demografie istorică</i>                                  | Prelegerea intensificată, problematizarea |            |
| 5. <i>Factorii care au influențat de-a lungul istoriei evoluția populației.</i>                  | Prelegerea intensificată, problematizarea |            |
| 6-7. <i>Dinamica populației mondiale din antichitate până în epoca modernă</i>                   | Prelegerea intensificată, problematizarea |            |
| 8. <i>Populația Europei în secolul al XVIII-lea. Revoluții politice și schimbări demografice</i> | Prelegerea intensificată, problematizarea |            |
| 9-10. <i>Revoluția demografică în secolul al XIX-lea. "Explozia albă"</i>                        | Prelegerea intensificată, problematizarea |            |
| 11-12. <i>Evoluția populației europene în secolul XX.</i>                                        | Prelegerea intensificată, problematizarea |            |
| 13-14. <i>Tendențe recente în evoluția populației Europei</i>                                    | Prelegerea intensificată, problematizarea |            |

**Bibliografie obligatorie**

1. Massimo Livi Bacci, *Populația în istoria Europei*, Iași, 2003
2. Traian Rotariu, *Demografie și sociologia populației. Fenomene demografice*, Iași, 2003
3. Cornelia Mureșan, *Introducere în demografie*, Cluj-Napoca, 2005

\* Lucrările sunt accesibile la Biblioteca Centrală Universitară “Lucian Blaga” sau/și la filialele acesteia de la Istorie și Sociologie

**Bibliografie opțională:**

1. P.Guillaume, J.P.Poussou, *Démographie historique*, Paris,1970, p.136-412
2. Ioan Bolovan, Sorina Paula Bolovan, “Registrele parohiale de stare civilă din Transilvania - izvoare de demografie istorică”, în *Revista arhivelor*, seria a II-a, 1, nr.1-2, 1995, p. 47-51
3. Massimo Livi-Bacci, “New Dimensions for Historical Demography”, în vol. *Historiens et populations. Liber Amicorum Étienne Hélin*, Louvain-la-Neuve, 1991, p. 11-23
- 4.Radu Ștefan Vergatti, *Populație. Timp. Spațiu. Privire asupra demografiei istorice universale*, Brăila 2003
5. Mihai Țarcă, *Demografie*, București, 1997
- 6.Vladimir Trebici, *Demografia*, București, 1979
7. Ioan Horga, “Considerații pe marginea evoluției demografiei istorice: metodă, surse de documentare, modelare proprie”, în vol. *Istoria – ca experiență intelectuală*, coord. Corneliu Crăciun, Antonio Faur, Oradea, 2001, p.432-446;
8. L.Roman, “Demografia istorică în lume la sfârșit de mileniu”, în *Revista de istorie*, 42, nr. 4, 1989
9. M.Fleury, L.Henry, *Nouveau manuel de dépouillement et d exploitation de l etat civil ancien*, Paris, 1965

| 8.2 Seminar / laborator                                        | Metode de predare              | Observații |
|----------------------------------------------------------------|--------------------------------|------------|
| 1.Teorii demografice                                           | Dezbateră,<br>Brainstorming    |            |
| 2.T.R. Malthus                                                 | Dezbateră,<br>Brainstorming    |            |
| 3-4.Registrele parohiale de stare civilă                       | Dezbateră,<br>Brainstorming    |            |
| 5-6. Metode statistice de valorificare a registrelor parohiale | Brainstorming,<br>demonstrația |            |
| 7-8. reconstituirea familiei                                   | Simularea,<br>Brainstorming    |            |
| 9-10. Evoluția populației în spațiul românesc                  | Dezbateră,<br>Brainstorming    |            |
| 11-12. Prima tranziție demografică                             | Dezbateră,                     |            |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                             |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|--|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Brainstorming               |  |
| 13-14. A doua tranziție demografică                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Dezbateră,<br>Brainstorming |  |
| <p><b>Bibliografie</b></p> <p>1. P.Guillaume, J.P.Poussou, <i>Démographie historique</i>, Paris,1970, p.136-412</p> <p>2. Radu Ștefan Vergatti, <i>Populație. Timp. Spațiu. Privire asupra demografiei istorice universale</i>, Brăila 2003</p> <p>3. <i>Histoire des populations de l'Europe</i>, tome I-III, sous la direction de Jean-Pierre Bardet et Jacques Dupaquier, Paris, Fayard, 1999</p> <p>4. <i>Recent demographic developments in Europe – 2002</i>, Council of Europe Publishing House, Strasbourg</p> <p>5. Pierre Chaunu, <i>Civilizația Europei în secolul luminilor</i>, vol. I, București, 1986</p> <p>6. D.Prodan, <i>Teoria imigrației românilor în secolul al XVIII-lea</i>, Sibiu, 1944</p> <p>7. Leonardo Benevolo, <i>Orașul în istoria Europei</i>, Iași, 2003</p> <p>8. Massimo Montanari, <i>Foamea și abundența. O istorie a alimentației în Europa</i>, Iași, 2003</p> <p>9. Ioan Bolovan, <i>Transilvania între revoluția de la 1848 și Unirea din 1918. Contribuții demografice</i>, Cluj-Napoca, 2000</p> <p>10.idem, <i>Transilvania la sfârșitul secolului al XIX-lea și la începutul secolului XX. Realități etno-confesionale și politici demografice</i>, Cluj-Napoca, 2000</p> |                             |  |

**9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului**

- Conținutul disciplinei este coroborat cu așteptarea celor ce au în gestiune problemele demografice actuale, ale beneficiarilor educației pentru eficientizarea învățării active

**10. Evaluare**

| Tip activitate         | 10.1 Criterii de evaluare            | 10.2 metode de evaluare | 10.3 Pondere din nota finală |
|------------------------|--------------------------------------|-------------------------|------------------------------|
| 10.4 Curs              | Examen                               | Test scris              | 25%                          |
|                        | Parțial                              | Test scris              | 25%                          |
| 10.5 Seminar/laborator | Intervenții active la teme discutate |                         | 25%                          |

|                                                     |                              |  |     |
|-----------------------------------------------------|------------------------------|--|-----|
|                                                     | Elaborare referat științific |  | 25% |
| 10.6 Standard minim de performanță                  |                              |  |     |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>•</li> </ul> |                              |  |     |